

Број/Број: 01,02,03,03/11-05-315/09
Сарајево/Сарајево, 10. 11. 2009.

**KOLEGIJIMA OBAJU DOMOVA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BIH
POVJERENSTVU ZA VANJSKE POSLOVE ZASTUPNIČKOG DOMA**

**POVJERENSTVU ZA VANJSKU I TRGOVINSKU POLITIKU, CARINE, PROMET I
VEZE DOMA NARODA**

ČLANOVIMA STALNOG IZASLANSTVA U PAM-u

Predmet: Izvješće s IV. plenarne sjednice Parlamentarne skupštine Mediterana (PAM),
Istanbul, 23. i 24. listopada 2009.

Četvrta plenarna sjednica Parlamentarne skupštine Mediterana održana je na poziv **g. Mehmeta Ali Sahina**, predsjednika Velike nacionalne skupštine Turske. Tijekom plenarne sjednice delegati su usvojili izvješća i rezolucije koje su pripremila tri stalna odbora PAM-a, njihove posebne radne skupine i ad hoc povjerenstva, usuglašene na prethodno održanom sastanku posebnih radnih skupina u Lisabonu, Portugal, od 24. do 26. lipnja 2009. U sklopu IV. plenarne sjednice Skupštine PAM-a održan je i prvi sastanak glavnih tajnika parlamenta država članica PAM-a na kojem su, ispred Tajništva PS BiH, sudjelovali: gđa Branka Todorović – tajnica Zastupničkog doma, g. Aljoša Čampara – tajnik Zajedničke službe, g. Dejan Vanjek – voditelj Odjela za multilateralne odnose i gđica Enra Soldin – Sektor za odnose s javnošću.

Dana 23. 10. 2009. održan je sastanak Ureda PAM-a, tijela koje upravlja ukupnom strukturom ove mediteranske međudržavne organizacije, a čini ga osam predstavnika koji podjednako zastupaju sjeverne i južne zemlje regije, podijeljeni u dvije geopolitičke grupacije. Nakon toga je **g. Rudy Salles**, predsjednik PAM-a (Francuska), službeno otvorio

skup, a potom su se nazočnima obratili **NJ.E. Recep Tayyip Erdogan**, premijer Turske, i **g. Mehmet Ali Sahin**, predsjednik Velike nacionalne skupštine Turske.

G. Ruddy Salles pozdravio je nazočne predstavnike nacionalnih parlamenata zemalja članica i naglasio rastući značaj PAM-a u smislu regionalne inicijative koja služi kao poveznica mediteranskih zemalja.

NJ.E. Recep Tayyip Erdogan naglasio je da Sredozemlje svima pruža podjednake mogućnosti, ali i da sve zemlje dijele zajedničke prijetnje poput: imigracije, terorizama, ksenofobije, klimatskih promjena itd. Sukladno tome izazovi i rizici jednaki su za sve i s njima se treba suočiti. Nemoguće je izolirati se od ovih procesa. Turska i Španjolska, kao dvije zemlje koje se nalaze na dva kraja sredozemnog bazena, bile su žrtvama terorističkih napada. K tomu je nemoguće ignorirati probleme na Bliskom istoku, odnosno teškoće s kojima se susreću Palestinci; Pojas Gaze dio je Sredozemlja i ne može se ignorirati, pri čemu je podjednako važna sigurnost i Izraela i Palestine. Turska provodi intenzivne multilateralne aktivnosti jer je angažirana u Arapskom forumu za suradnju, Savezu civilizacija (AoC) – inicijativi koju zajednički koordiniraju Turska i Španjolska u jugoistočnoj Europi itd. Također se NJ.E. Erdogan osvrnuo i na proces europskih integracija, što je najveći prioritet Turske koja je prije četiri godine započela pristupne pregovore. Pobrao je njene prednosti kao sedmog svjetskog gospodarstva s 50-tak potpisanih sporazuma o slobodnoj trgovini, od kojih je devet sa zemljama u mediteranskoj regiji. U nastavku je istaknuo važnost Turske za sredozemni bazen i predložio formiranje zone slobodne trgovine u Sredozemlju.

G. Mehmet Ali Sahin, predsjedatelj Velike nacionalne skupštine Turske, istaknuo je da je PAM regionalna organizacija važna za uspostavu mira, sigurnosti, stabilnosti i suradnje u mediteranskoj regiji. Pet članica PAM-a nalazi se među 30 vodećih ekonomija, a regiju godišnje posjeti oko 340 milijuna turista, dok se trećina svjetskog pomorskog prometa odvija na ovome području. PAM je platforma za suradnju Sjevera i Juga, Istoka i Zapada, naglašavajući da je u okolnostima globalne gospodarske krize potrebno raditi na povećanju trgovine i ulaganja, pri čemu razvijene zemlje imaju posebne odgovornosti. Neodlučnost sadašnjih naraštaja ostavlja loše naslijeđe budućim naraštajima, što implicira povijesnu odgovornost. Istaknuo je potrebu da se na Bliskom istoku novac ne troši za nabavu oružja već ulaže u mirovne napore. Dotaknuo se također pristupanja EU kao strateškoga cilja Turske, smatrajući da bi njezino punopravno članstvo doprinijelo razvoju cijele regije, ali je podsjetio da dio odgovornosti snosi i EU, od koje očekuju jednake procedure kao i za ostale zemlje. Na

kraju izlaganja g. Ali Sahin podcrtao je značaj mediteranske regije kao središta triju “nebeskih” religija i pozvao mediteranske zemlje da se uključe u inicijativu “Alliance of Civilisations” (Savez civilizacija).

G. Robert Walter, predsjedatelj Europske skupštine za sigurnost i obranu (Skupština Zapadnoeuropske unije – WEU), naglasio je potrebu izgradnje sigurnosne politike koja bi bila zajednička za sve.

G. Abdirahin Abdi, predsjedatelj Istočnoafričke zakonodavne skupštine (EALA) rekao je kako isti interesi vežu PAM i EALA-u, čije je sjedište u Tanzaniji. Nazočnima je predstavio viziju o stvaranju carinske unije i federacije kao krajnjega cilja integracije pet zemalja istočne Afrike, koja bi se zvala Ujedinjena istočna Afrika.

U nastavku su se Skupštini obratili i **g. Carlos Jimenez Macias** - počasni predsjednik Parlamentarne konfederacije Amerika (COPA) i predsjednik Latinoameričke i karipske geopolitičke skupine (GRULAC) IPU-a; **g. Nuri Amal Safal** u ime Panafričkog parlamenta, **g. Mehmet Cicek** - potpredsjednik Parlamentarne skupštine srnomorske ekonomske suradnje, te **g. Taysir Quba** u ime Tranzicijskog arapskog parlamenta.

G. George Vella (Malta) dao je pregled suradnje PAM-a i Unije za Mediteran u područjima djelovanja, a koju je inicirao francuski predsjednik Nicolas Sarkozy. Navodeći niz pokazatelja vezanih uz porast broja stanovništva i s tim povezane probleme: nestašice vode, ekološkog onečišćenja (navodi podatak da se 60% otpadnih voda izravno ispušta u Sredozemno more bez pročišćavanja), migracije iz ruralnih u urbana područja; uključujući veliki ekonomski disparitet između zemalja Sjevera i Juga, čiji uzajamni omjer BDP-a iznosi 10 : 1. Istaknuo je značaj Pariške deklaracije (2008), nastale na tragu **Barcelonskoga procesa**, kojom se predviđa održavanje političkog samita svake tri godine, a kojim zajednički predsjedaju jedna zemlja iz grupacije Sjever i jedna zemlja iz grupacije Jug. Podsjetio je da **Unija za Mediteran** ima uspostavljeno tajništvo u Barceloni, u kojem ljudi različitih nacionalnosti i rasa zajednički donose odluke. U okviru ove inicijative vode se razgovori o mirovnom procesu na Bliskom istoku na najvišoj razini predsjedatelja Unije za Mediteran – trenutačno **g. Nicolas Sarkozy** i **g. Hosni Mubarak**, a koji su predložili novu mirovnu konferenciju. G. Vella naglasio je da Unija za Mediteran i PAM imaju komplementarne ciljeve i aktivnosti te ni u kojem slučaju jedan drugome nisu konkurencija.

Glavni tajnik PAM-a g. **Rudy Salles** i glavni tajnik UN-a **Ban Ki-moon** na nedavno održanom sastanku u sjedištu UN-a razgovarali su o statusu promatrača PAM-a u UN-u, te potrebi uspostavljanja misije PAM-a u Washingtonu i New Yorku, jer je ova organizacija do sada bila malo poznata i u UN-u i u SAD-u. Glavni tajnik UN-a zatražio je da PAM podrži aktivnosti UN-a u regiji. Konstatirano je da su navedene aktivnosti nužne kako bi se ojačala položaj PAM-a kao međunarodnog čimbenika. U tom smislu su planirane daljnji posjeti Bruxellesu i različitim frakcijama unutar Europskog parlamenta.

Podcrtana je i suradnja s drugim multilateralnim organizacijama, kao što je nedavno potpisivanje memorandum o razumijevanju između PAM-a i **Lige arapskih država (LAS)**, čiji je glavni tajnik g. **Amir Musa**, a u svrhu jačanja suradnje između Sjevera i Juga. Jedna je to od osnovnih zamisli euro-mediteranske suradnje i Barcelonskog procesa, koji je iniciran 1995. i stekao je službeni status 2008. pod nazivom Unija za Mediteran, na inicijativu francuskog predsjednika Nicolasa Sarkozya. Također dat je značaj i unapređenju suradnje s Parlamentarnom skupštinom Vijeća Europe te je u tu svrhu nedavno održan sastanak na Cipru. U istom duhu pristupa se i suradnji s **Parlamentarnom unijom Islamske konferencije**, a s ciljem učvršćivanja pozicije PAM-a kao mjerodavnog sugovornika u globalnim međunarodnim odnosima.

Na sjednici je data ocjena da će završetak izraelsko-palestinskog sukoba predstavljati završetak svih sukoba u regiji. Ta je vrsta stabilnosti potrebna kako bi se stvorili preduvjeti za uravnotežen razvoj regije, a time i unapređenje demokratskih vrijednosti, čime se u neposrednu vezu dovode sigurnosna i ekonomska politika. Istaknuta su velika očekivanja od sljedeće **konferencije o klimatskim promjenama u Kopenhagenu (prosinac 2009)**, na kojoj je PAM prihvaćen kao međudržavna organizacija. Potpisivanje ovoga sporazuma trebalo bi označiti početak novog, drugog procesa iz Kyota.

Na plenarnoj sjednici usvojene su rezolucije i izvješća o sljedećim temama:

1. Stalni odbor za političku suradnju i suradnju u području sigurnosti
 - a. Bliski istok
 - b. Organizirani kriminal
 - c. Terorizam
2. Stalni odbor za ekonomsku, društvenu i suradnju u području zaštite okoliša:
 - a. Upravljanje katastrofama
 - b. Mala i srednja poduzeća

3. Stalni odbor za dijalog između civilizacija i ljudska prava
 - a. Dijalog kultura i religija
 - b. Migracije
 - c. Pitanje jednakosti spolova.

Tijekom plenarnog zasjedanja identificirane su ključne aktivnosti, okvirni datumi i mjesta rada stalnih odbora PAM-a. Osim toga raspravljalo se i o komunikaciji i “strategiji dohvata” PAM-a, a dodijeljeni su i laureati “PAM-ove nagrade za 2009”.

Dana 25. 10. 2009. održan je i prvi sastanak glavnih tajnika parlamenata država članica PAM-a.

Prvom sastanku tajnika iz PSBiH nazočili su: gđa Branka Todorović – tajnica Zastupničkog doma, g. Aljoša Čampara – tajnik Zajedničke službe, g. Dejan Vanjek – voditelj Odjela za multilateralne odnose i gđica Enra Soldin – Sektor za odnose s javnošću.

Pozdravni govor održao je **g. Ali Osman Koca**, glavni tajnik Velike nacionalne skupštine Turske, koji je naglasio ulogu i značaj parlamentaraca kao posrednika/promatrača na izborima u uspostavljanju demokracije. G. Koca kazao je da je Turska članica većega broja multilateralnih organizacija, posebice ističući NATO, IPU, CoE i rad Zajedničke parlamentarne komisije Turske i NATO-a. Velika skupština Turske ima oko 350 službenika i 300 parlamentaraca koji su otvoreni za suradnju s izaslanstvima drugih zemalja, čije predstavnike žele vidjeti u svome parlamentu.

G. Sergio Piazzi, glavni tajnik PAM-a, u svome je izlaganju rekao da je ideja o sastanku glavnih tajnika parlamenata država članica rođena u Uredu PAM-a radi razmjene iskustava i jačanja veza između PAM-a i nacionalnih parlamenata. Izrazio je zahvalnost sudionicima što su prihvatili poziv kako bi doprinijeli promociji vizije PAM-a.

G. Ruddy Salles, predsjednik PAM-a, pozdravio je nazočne, a posebno predstavnike Rumunjske, kao prvog pridruženog člana ove organizacije.

Ponovio je viziju PAM-a kao platforme za uspostavu trajnog dijaloga i razmjene mišljenja i dobrih praksi. Podsjetio je da se 21. ožujka slavi Dan Mediterana, kao područja mira i blagostanja i kolijevke civilizacija. Naglasio je cilj sastanka, a to je učiniti što operabilnijim

aktivnosti Skupštine kako bi dostignuća PAM-a podijelili na nacionalnoj razini uz pomoć nacionalnih parlamenata i medija, a između ostalog i kreiranjem strategije informiranja, priređivanjem događaja poput “dana otvorenih vrata” i tiskovnih konferencija – na koje bi pozivali medije s ciljem promidžbe PAM-a i sl. Također je iznesena inicijativa za jačanje odnosa između parlamentarnih skupina prijateljstava država članica i uključenja tehničkih aspekata u razmjenu iskustava i provođenje zajedničkih projekata, npr. periodično organiziranje “skupštine za mlade”, kako bi se mladi upoznali s aktivnostima i vrijednostima PAM-a.

U tom smislu nadaju se “follow-up” aktivnostima u zemljama članicama koje će promicati rezolucije i izvješća PAM-a. Izrazio je nadu da će se o rezolucijama PAM-a voditi rasprave i debate u nacionalnim parlamentima, naglasivši potrebu za povezivanjem s ostalim regionalnim inicijativama, posebice sa SEECp-om. Najavio je da će u veljači 2010. godine PAM biti domaćin međunarodnog sastanka o sukobu na Bliskom istoku.

Na kraju je data preporuka da Glavno tajništvo PAM-a bude katalizator kontakata među državama članicama, da povezuje sugovornike i osobe za kontakt u zemljama članicama, da pomogne u distribuciji izvješća, stavova, mišljenja nacionalnih parlamenata drugim zemljama članicama, te da što više koristi mreže i administracije nacionalnih parlamenata radi unapređenja bilateralne i multilateralne komunikacije. Najavljeno je dodatno jačanje suradnje među tajništvima parlamenata država članica PAM-a i provođenje konkretnih projekata koji bi učvrstili tu suradnju (zajedničke izložbe, *web*-prezentacije zemalja članica, razmjena promidžbenih materijala i sl.).

VODITELJ ODJELA
Dejan Vanjek

Dostaviti:

- Naslovu
- Kolegiju Tajništva
- Sektoru za međunarodne odnose i protokol